СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 76. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 3 квітня 1933. VOL. XLI. No. 76. Jersey City, N. J., Monday, April 3, 1933. THREE CENTS.

ЗА ОЗНАЧЕНУ ЗАКОНОМ МІНІМАЛЬНУ ЖІНОЧУ ЗАРОБІТНУ ПЛАТНЮ

НЮ ЙОРК. — На зборах „Ню Йорк Сіти Федерейшен оф Віменс Клобс" ухвалено домагатися законодавства, яке нормує мінімальну заробітну платню жінок. Присутні делегатки прийшли до переконання, що це є одинокий вихід з незавидного положення жінок-робітниць. Підношено, що тепер продають шовкові суконки в ціні по три й два долярі, а навіть по одному доларови. Це можливе тільки тому, що багатьом швачкам платять нужденну платню. Цілоденний заробок таких швачок виносить нераз усього 37 центів.

ПРОТИ ВУЗЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Професор Кілпетрик виступив проти культу „прапора" та науки історії, яку подають тільки з боку воєнних подвигів. Він називає такий патріотизм „вузьким", який готує війну й є протичужинецьким. Такий патріотизм не признає розумної критики суспільних, політичних і економічних установ. На місце того вузького патріотизму треба вщіплювати „інтелігентний патріотизм". Національне самолюбство є таксамо огидне, як і людське. Треба намагатися розуміти інші народи й інші держави.

Щоби до цього дійти, треба вже в початкуючих школах мати це на увазі й учити малі діти обзнайомлюватися зі спортом інших народів.

КАПІТАЛІЗМ ВДЕРЖИТЬСЯ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Д-р Говард Петерсон, професор економії в Пенсилвенійськім університеті, твердить, що капіталізм переживає депресію і вдержиться, але уляже широким змінам. Він мусить дати загалови більше забезпечення під оглядом фізичним, соціяльним і фінансовим. Щоби до цього прийшло, Петерсон радить поширити суспільні науки в публичних школах, щоб молоде покоління краще визнавалося в нових обставинах. У першу чергу треба розвязати проблему „надвишки" чи там „надпродукції", бо інакше теперішня депресія буде початком страшної епохи.

НЕРОЗУМНЕ ПРО ФАРМЕРСЬКУ ПРОБЛЄМУ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Гаролд Клерк, професор Колюмбійського університету, каже, що говорення про те, що хліборобська продукція в Злучених Державах є завелика, та що її треба зменшити, є нічим іншим, тільки глупотою.

ЗА БІЛЬШУ ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, домагається призначення $10,000,000 місячно на допомогу безробітним міста Ню Йорку. Він каже, що це є найменша сума, якої треба, щоб ратувати 1,000,000 безробітних від фізичного виснаження. Томас знає, що ту суму важко зібрати. Але каже, що це тому, бо люди жиють під тягаром „божевільних податкових законів".

МЕНШЕ ВМИРАЮТЬ.

НЮ ЙОРК.—Статистика „Метрополітен Лайф Іншуренс Компані" виказує, що в лютім померло менше людей у порівнанню з попереднім місяцем. Поліпшення вияснюється головно зменшенням смертних випадків від інфлюенци.

ТАКИ ВИБРАЛИ САМИХ БІЛИХ НА СУДДІВ.

ДЕКАТУР. — Уже вибрано присяжних суддів, котрі судитимуть 9 Муринів, обжалованих за атакування двох білих жінок. Обороні не вдалося еперти на суддю ні одного Мурина.

РАДИЛИ НАД ДОПОМОГОЮ БЕЗРОБІТТЮ.

ВАШИНГТОН. — Представники Американської Федерації Праці погодилися з міс Перкінс, секретаркою праці, щодо програми в справі допомоги ліквідації безробіття. В ту програму входить висигнування $1,000,000,000 на допомогу безробітним і видача бондів на суму $3,000,000,000 на публичну розбудову.

ЖЕРТВИ ТОРНАДА.

ДАЛЯС (Тексас). — Досі начислено 48 жертв у людях, спричинених торнадом, який шалів у стейтах Тексас, Люізіяна й Аркензо.

ОРГАНІЗУЮТЬ ДОПОМОГУ НІМЕЦЬКИМ ЖИДАМ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Джойнт Дістрібюшен Комітї", який зібрав в Америці по війні $80,000,000 і вислав їх на допомогу Жидам у середущій і східній Европі, організує тепер допомогу для Жидів у Німеччині.

БАНКРОЦТВО КОМПАНІЇ „ЛИҐЕТ".

НЮ ЙОРК. — „Ди Люіс К. Лиґет Компані", відома по цілій Америці компанія, яка має у своїм заряді 450 склепів-аптик, попала в банкроцтво. Заряд подає, що прожобе усі можливі ощадности, але це не вратувало компанії від банкроцтва, бо ренти завеликі, а бизнес упав від 1929 р. на 30%.

БУВШИМ ЖОВНІРАМ-ПОСЕЛЕНЦЯМ ДАРУЮТЬ ПРОЦЕНТ.

Домініяльний уряд Канади дарує процент за один рік бувшим жовнірам, що поселилися на фармах. Резолюцію в тім дусі поставив на дневний порядок палати послів в Оттаві міністер праці, В. А. Ґордон.

За резолюцією криється бажання допомогти поселенцям, що виявляють бажання платити свої зобовязання. З полекші скористають коло 18 тисяч поселенців в західній Канаді.

Коли який жовнір заплатив щось на рахунок рати, яка припадала 1 жовтня 1932, то порахується йому це на сплату довгу, а процент буде йому дарований. Те саме відноситься до рати, що надходить у жовтні цього року.

Хто має заплатити тоді 150 долярів, дістане поквітування на цілу суму, скоро заплатить 75 долярів. Домінія покредитує жовнірам поселенцям додаткового доляра на кождий доляр, який вони заплатять.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КИТАЮ.

По утворенню Японією нової держави в Китаю, котра зветься Манчуко, українське громадське життя, що через довший час там лише ледви блимало, зачало сильно розвиватися в нових обставинах.

Праця істнуючих товариств, як „Просвіти" в Харбіні й інших, розвивається. Засновуються нові, як Український Національний Громадський Комітет. Видаються часописи, як „Манджурський Вістник" та журнали, як „Українське Слово".

Японці сприяють розвиткови українського руху на Далекому Сході. Вони мають свої пляни і їм є багато вигідніше мати в сусідстві кольонію української держави на Далекому Сході, ніж ворогувати, маючи кордони з частиною Росії. Так вже в часі істнування Української Держави українці уряд Зеленого Клина, що мав осередок у Владивостоці, був в приятельських взаєминах з дипльоматами Японії та користав з того в значній мірі.

МАЮТЬ УВАЖАТИ, ЩО ГОВОРИТЬСЯ НА МІТІНҐАХ.

Шкільна рада у Винніпеґу має відтепер уважати, що говориться на мітінґах, які Товариство Безробітних уряджує по шкільних будинках. Перед шкільною радою була просьба від товариства, щоб дозволити йому шкільних будинків на мітінґи, але в злуці з тим піднесено закид, що на тих мітінґах провадиться комуністична пропаганда. Подавано приміри. По довшій дискусії, в якій арґументовано, що годі карати загал за вчинки кількох, які вириваються з комуністичною пропагандою, рішено назначити малу комісію, яка має ходити по мітінґах і наслухувати, що там говориться, і коли комісія буде уважати, що є до цього причина, то має право не давати більше шкіл на мітінґи товариства.

СМЕРТЬ ВІД ДЕНАТУРАТУ НА ВЕСІЛЛІ.

В селі Житані, володимирського повіту, на весіллі в одного селянина „частувались" денатуратом. Внаслідок надмірного споживття цього спірту один з гостей, Клим, отруївся й другого дня помер.

НОВИНИ В НОВІМ ПОДРУЖНІМ ЗАКОНІ В САСКАЧЕВАНІ.

Уряд Саскачевану пропонує три замітні зміни в подружнім законі. Перша зміна є, що між виданням лайсенсу і шлюбом має минути сім днів. Друга зміна — мають бути запроваджені цивільні шлюби. Третя зміна — молодий і молода мають предложити свідоцтво здоровля, поки дістануть шлюб. Щодо другої і третьої зміни є ще вагання, чи їх висувати.

БІЛЬШІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ В АЛБЕРТІ ЧУЖИНЦІ.

Більше ніж половина самотних безробітних, зареєстрованих допомоговою комісією в Алберті, є чужинці і тільки 3.23 проценту є уродженці Алберти. Загальне число зареєстрованих є 7,895. З них 54 проценти є чужинці, 21.6 проценту уродженці Великої Британії, 24 проценти Канадійці.

КИТИЦІ З ГОРОДОВИНИ.

Є звичай, що люди в день іменин чи іншої нагоди обдаровують себе цвітами. На жаль, тяжкі часи мало кому дозволяють взимі зробити комусь, чи навіть собі, цю велику приємність, бож тепляряні цвіти дорого коштують. Через це й огородники мало торгують. І ось один з таких огородників у Відні виступив із цікавою новиною: одного дня в його вікні появилась дуже гарна китиця, яку він зробив... з морков, буряків, цибульок, редьківок і т. п. городовини, а ще гарно прикрасив свіжими листками салати. Цей дотеп публиці дуже подобався й люди почали купувати ці недорогі китиці. А обдаровані — хто зна! — чи не були також більше вдоволені, ніж із цвіток, які, скоро лише звянуть, треба викинути.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

В Джурові, пов. Снятин, знайшли Олену Настюк, повішену в хаті на шнурі. Слідство ствердило, що Олену вдушено і повішено на гаку, інсценізуючи самогубство. Підозрінні впало на Василя Настюка та його жінку Марію, що жили з Оленою в незгоді. Василя арештовано, а Марію полишено покищо на волі, бо має троє малих дітей.

ВЕРИҐІН ЗНОВ НАРОБИВ ТРОХИ ШУМУ.

Провідник духоборів, Петро Веригін, у переїзді з Галіфаксу спинився був на пару днів у Винніпеґу. Тут, хоч і оминав репортерів, всетаки дався якось втягнути в розмову і під час неї загрозив, що коли канадійський уряд не назначить королівської комісії для розслідження цілого духоборського питання, то він сам поведе своїх 16,000 одновірців у голім поході до Винніпеґу. Цей виклик наробив багато шуму в цілій Канаді. Веригін з Йорктону оголосив заперечення своєї розмови, та це не багато помагає, бо інші, що були присутні при розмові, впевнюють, що він таки так сказав.

СЕРЕДНОВІЧНИЙ ЗНАХОР.

В Загайполі, пов. Коломия, арештували І. Якимова, що виманив від якогось Ямельника 260 зол. за лічення ноги. При лічені допускався знахорських практик, знаних тільки в середновічних часах.

СТАТИСТИКА НЕ ПОКАЗУЄ БАГАТО УКРАЇНЦІВ В ЕДМОНТОНІ.

Статистика з 1931 р. не показує багато Українців в Едмонтоні (Канада). Едмонтон є переважно англійське місто. Статистичні цифри, оголошені домініяльним статистичним бюром, показують, що на 79,197 мешканців Едмонтону не менше як 55,694 походять з бриганських островів. Між ними є Англійців 26,794, Скотляндців 16,487, Ірляндців 10,997, інших Британців 1,416. Европейські народи є зарепрезентовані так: Французи 3,654, Австрійці 313, Бельгійці 215, Чехи і Словаки 304, Голяндці 1,098, Фінці 68, Німці 4,983, Жиди 1,057, Мадяри 119, Італійці 268, Поляки 1,643, Румуни 189, Росіяни 562, Скандинавці 2,861, Українці 4,625, інші 576.

Цікава річ не тільки, що Українців є менше ніж то звичайно рахується, але що й у списі знаходяться ще Австрійці, за яких не рахують себе ні Німці, ні Чехи, а дальше, що в порівнанню з Українцями число Поляків є досить поважне, хоч кождий, хто знає Едмонтон, далеко скорше може повідшукувати там Чехів та Фінців ніж дійсних Поляків.

РІК БАТЬКОМ, РІК МАМОЮ.

Професор В. Р. Ков, що учить у Єйлському університеті, зробив дуже цікавий дослід про устриці. Він каже, що деякі устриці є одночасно і батьком і матірю. Але така двоїстість полу між устрицями — це рідкість. Більшість устриць воліє бути рік батьком, а рік мамою.

ПОЛІСМАН УБИВ ЧОЛОВІКА ПРИ ВИКИДАННЮ З ХАТИ.

Полісман Заппа в Монтреалі убив Миколу Жинчука, коли той старався дістатись до бординґгавзу, щоби забрати свої річи, котрі сяк чи так бейліфи мали викинути на вулицю. Бейліфи прийшли, щоби викинути з мешкання родину Івана Влостищука. Влостищук лежав кілька тижнів в ліжку зі зломаною ногою. Його стягнули з ліжка і викинули на вулицю. Це викликало обурення між сусідами. Коло хати зібралася юрба коло 2,000 людей. Покликано поліцію. Серед того надійшов Жинчук, який у Влостищука мешкав. Будучи певним своїх прав, він старався увійти до середини, щоб забрати з хати свої власні річи. Полісман, котрий відганяв людей від хати, не багато думаючи, стрілив до нього з револьвера. Жинчук незадовго опісля умер в шпиталі.

Директор поліції оповістив пізніше, що суспендував полісмана, поки не перепровадить основного слідства про подію.

Влостищук не міг через скалічення заплатити ренту за два місяці. Власник дому, Миґальник, дістав з суду розпорядок на викинення родини з хати.

ІТАЛІЙСЬКИЙ СТРАЙК У ВАРШАВІ.

Службовці, заняті в адміністраційних бюрах варшавського університету, розпочали італійський страйк на знак протесту проти знесення столичного додатку. Вони приходять до бюра, але не виконують своєї праці. Не страйкують тільки службовці тих відділів, від яких залежить здоровля або безпека населення.

ПОЛЯКИ ПОЧИНАЮТЬ ЗАМИКАТИ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ

ЗАМКНУЛИ „РІДНУ ШКОЛУ" В БЕРЕЖАНАХ, ЯКА ІСТНУВАЛА 11 РОКІВ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Новий польський закон уже починає даватися в знаки Українцям. Перше примінення цього закона польська влада зробила до українських шкіл. Львівська шкільна кураторія замкнула в Бережанах „Рідну Школу" нібито на тій підставі, що льокаль, в якому знаходиться школа, не надається для шкільного призначення. Тому школа має бути замкнена 15 червня 1933 року.

До цього треба додати, що ця школа приміщена у власному великому будинку, який у всіх відношеннях далеко ліпший ніж багато державних шкільних будинків, а навіть у тих самих Бережанах. Школа істнує вже 11 років і тепер у своїх пятьох клясах має 190 українських дітей. Зі всього ясно стає, що Польща розпочала новий похід проти українського шкільництва.

СЕРЕД РОЗСТРІЛЯНИХ БОЛЬШЕВИКАМИ БІЛЬШІСТЬ УКРАЇНЦІВ.

МОСКВА (СССР). — З опублікованого спису розстріляних 35 урядників міністерства земельних справ видно, що більшість розстріляних Українці. Серед них є отсі Галичани: Семен Сапіґа, Павло Будай, Головко й Федь Конор (Палащук, син Михайла Палащука).

Чека тепер пояснює, що Ф. Конор нібито відограв довгі роки провокаторську роботу й був у звязку з одним закордонним представництвом. Раніше його обвинувачували за те, що большевики не могли захопити в свої руки Галичини, коли Ф. Палащук був у складі „революційного галицького уряду".

ЗНОВ СУД ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УВО.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Перед лавою присяглих суддів у Бережанах поставили були перед суд 4 українських селян нібито за приналежність до УВО. Обвинувачені були: Гриць Балук, 30 літ; Нестор Пухаль, 18 літ; Василь Балук, 22 літ і Дмитро Умблят, 18 літ.

Їх обвинувачено за підпал сіна в Чорному Острові, яке було власністю ґрафа Людвіка Міцельського. Першого дня розправи всі підсудні зізнали, що до УВО не належать і про підпал сіна нічого не знають. Всі 23 свидки зізнавали в користь підсудних. Тоді прокуратор зажадав припинення розправи, поки він не збере додаткових даних і не знайде своїх свідків. Очевидно, суд задовольнив таке домагання прокуратора й підсудних знов посаджено за ґрати, чекати нової розправи.

РОБІТНИЧІ ЗАВОРУШЕННЯ В РОСІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — З Москви доносять, що через погіршення харчового стану та затримання виплати робітникам заробітної платні в багатьох фабриках і заводах почалися робітничі заворушення й страйки. Чекісти переводять численні арешти серед робітництва та комуністів, які знаходяться на адміністративних становищах. Чекісти все шукають „саботажників" та „вредітелей", щоб тим закрити вину цілої большевицької системи, яка привела всю бувшу Росію до страшного економічного стану.

ФРАНЦУЗИ ПРОТИ ПЛЯНІВ МУСОЛІНІЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Ціла ґрупа французьких політиків виступає в пресі й на ріжних зібраннях проти плянів Мусолінія створення союза чотирох держав і переведення ревізії мирових договорів. Вони кажуть, що Франція має стояти твердо на ґрунті збереження недоторкальности мирових договорів.

Тепер у Парижі перебуває румунський міністер закордонних справ, Тітулеску, який веде переговори з французьким урядом про підтримку малої антанти проти плянів Мусолінія.

ЯПОНЦІ НАХВАЛЮЮТЬСЯ ЗАНЯТИ ПЕКІН.

ЧАНҐЧУН (Манджурія). — Японське командування військами в Джеголі заявило, що коли Китайці не припинять своїх нападів на провінцію Джеґол, то тоді японським військам доведеться перейти на територію північного Китаю. Отже тоді захоплення в японські руки старої китайської столиці, Пекіну, буде неминучим.

БОЙКОТ ПРОТИ БОЙКОТУ.

ПАРИЖ (Франція). — Французькі Жиди та їх симпатики в цілій Франції готуються розпочати бойкот німецьких виробів і фабрикатів у той час, коли в Німеччині зачнеться бойкот жидівських крамниць. У Франції тепер створено сильну лігу боротьби проти антисемитичного руху та протижидівської агітації. Бойкот на німецький крам буде першою реальною діяльністю цієї ліги.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕ Є НАЙБІЛЬШИЙ ЗАСТІЙ?

Бизнесова ділянка є найбільш запущена, коли мова про американських Українців. Та говорити тепер про бизнес, коли бизнеси над банкротством, дуже важко. Але важко теж говорити про гроші, які були вложені в банки й пропали, або були інвестовані в реальности й пішли за морґеджі. Життя не буде на це звертати уваги, а піде своїм ходом. А як ми не підемо з ним, то стоятимемо далі позаду.

По війні прибуло до Америки значне число молодих інтелєктуальних сил. За останнє десятьліття виросло теж велике число тутродженої й вихованої молоді. А що ми доконали за той малощо не 15-літний період? Все ще далі обертаємось біля тих 10 посад, що їх можна „вибороти" при наших допомогових орґанізаціях і редакціях. Бо церкви залишаємо на боці.

Кажемо, що ми співучий і музикальний нарід. А не можемо зорганізувати бизнесово ніякої хорової чи музичної української трупи, яка моглаб обїздити Америку й фінансово оплачуватись. Бо виступи Національного Хору з проф. Кошицем були зааранжовані чужим менаджером, а вашингтонські концерти з подібним хором були принагідним витвором, побудованим більш на патріотизмі.

Маємо кілька будівельно-позичкових товариств, а поза ними не вдалося нам ніде, з виїмком одного міста, збудувати якусь фінансову інституцію, яка далаб заняття хоч кільком нашим людям. Поступаючи так далі, ми не придержимо при собі багато таких людей, котрі могли би віддавати себе українській справі. Бо, працюючи в українськім бизнесі чи в українській установі, людина змушена більше сходитися з українським елементом. Вона мусить краще визнаватись і на українських справах. Вона мусить до них глибше підходити, над ними більше застановлятись, ними інтересуватись.

А того нам саме треба. Бо поза людьми, які це робитимуть з чисто ідеального огляду, матимемо цілий ряд людей, для яких та справа буде життєво навіть з бизнесового боку. А це є дуже важна справа, коли думаємо про наше майбутнє в Америці.

Наші спроби з банками провалювалися особливо тому, що, ніде правди діти, ми дуже часто підходили до цеї справи не по бизнесовому, а по патріотичному. І так є в нас у багатьох інших бизнесових випадках. До нових бизнесових підприємств підходім з розумним обчисленням, знанням і практикою. А тоді піде все краще.

О. Сновида.

НОВІ СОЮЗИ, НОВА ВІЙНА?

Прихід Гітлера до влади наніс страшний удар московській політиці. „Вельтбіне" пустила статтю-інтерву з „визначним гітлерівцем", що новий райхс-канцлер хоче, в заміну за польський коридор — „відступити" Польщі Україну з Одесою. В пресі пригадався вислів Розенберга про самостійну Україну. „Ізвєстія" каяться, а Москва зачинає шукати нових союзників замісць німецького „зрадника".

Що є на річі? Досить усвідомити собі — в мірках світополітичних — чим є для Росії гітлеризм при владі. **Японія в Манджурії і Гітлер — з Берліні, цеж схоплення Москви в залізні кліщі з обидвох боків.** Досі Москва жила надією на світову революцію, на комуністичний рух у Німеччині (єдиній великій країні Заходу, де він, здавалося, був можливий) і надією на скомунізування Китаю. Перше завдання унеможливлює Гітлер, який вирішив до кінця витеребити комуністичну небезпеку в Німеччині. Друге завдання — унеможливила Японія, яка усадовилася в Манджурії і в Джеголі і завтра — як їй сподобається — може сісти у Владивостоці й у Східній Сибірі. **Російський большевизм, загамований у своїй експанзії, стратив свободу порушування,** опинився перед стіною на Сході (страшнішою від китайського муру) і стіною на Заході... От в цих обставинах зачав він залицятися до Франції. Вже знайшов ріжних Еріотів і Блюмів, які готові йти йому на руку... А Франція — перелякана гітлеризмом — викувала собі нову Малу Антанту з Чехії, Югославії й Румунії, щоби протиставити її Німцям, а моргаючи на Росію — мріє мабуть про відновлення **нового бльоку славянсько-романського проти пангерманізму,** щоб зашахувати Мусолінія, який — як щиро чи нещиро твердять Французи — конче хоче порозумітися з Гітлером...

Отже Европа нібито зачинає, як перед війною, **розбиватися на два ворожі табори:** нового потрійного союза (Німеччини, Італії й Угорщини) і нової Антанти — Франції Росії й Славян... Ніколи перед 1914 р. небезпека світової війни не була така велика, як коли Европа розбилася на два табори. Чи й тепер це творення нових бльоків віщує війну?

Якби до консолідації тих бльоків **дійсно** дійшло, мабуть війна булаб неминучою. Але так не є. Поперше, є сильна опозиція у Франції проти божевільної закордонної (таксамо як і внутрішньої) політики радикально-соціялістичного табору. Часописи глузують із заклику Еріота порозумітися з російською „демократією" і перестерігають Французів перед наслідками французько-російського зближення: бо знов Франція буде змушена випорожнювати свої кишені для російського союзника, як це робила для царату. І то лиш на те, щоб в критичній хвилині цей союзник — таксамо як і царський — мілітарно показався кольосом на глиняних ногах...

Крім того, проти творення нових европейських бльоків є рішучо Мусоліні й Мек Доналд, котрий їздив у тій справі відвідати італійського диктатора до Риму. Ідея нової малої антанти під егідою Франції — не стріне ніякого попертя в Англії. А тим менше — ідея союза з Росією. Саме тепер в Англії високо бе нова хвиля обурення проти Росії (за безпідставний арешт англійських представників фірми Вікерса); саме тепер жадається зриву дипльоматичних зносин з СССР. Чи в таких обставинах можна зеднати Англію до божевільних москвофільських плянів Еріота?

А без помочі й попертя Англії — Франція ще довго думатиме, чи їй міняти будь що-будь, зичливу собі Велику Британію на підступну й непевну Росію, якій ще до того треба буде багато заплатити.

Крім того, Італія — як показується — не бажає собі теж жадних европейських бльоків. Отже при таких настроях хитрі сплетення Парижа і Бенеша з Літвіновом — мабуть скінчаться черговим фяском. І Росія з тих кліщів, які здушили її з Заходу й сходу, мабуть наразі не увільниться. А це і без війни — приспішить неминучий процес ліквідації большевизму. Осамітнений на Заході, підміновуваний у себе зростаючою опозицією, замкнений — новою бльокадою громадської опінії — в своїх границях, він скінчить так, як царат.

До цеї хвилини треба нам готуватися. Щоби знову не наступив гандель нашими землями. Щоби в той момент про долю нашої країни рішали тільки ми самі.

МОДЕРНЕ МИСТЕЦТВО НА УКРАЇНСЬКІЙ ВИСТАВІ В ШІКАГО

На Світовій Виставі в Шікаго Україні матимуть нагоду показати перший раз в Америці побіч народнього мистецтва також зразки українського модерного (новітнього) мистецтва. Коли пляни Виставової Корпорації щодо вистави творів українських малярів, різьбарів і графіків будуть переведені, то вже для них одного відділу варта буде поставити український павільон.

Мало хво з наших людей за океаном знає, як високо розвинулось після війни українське марярство, різьбарство, графіка та інші галузі модерної штуки. Через політичне лихоліття багато молодих талановитих людей виїхали по війні з Великої України й з Галичини за кордон. Там вони мали нагоду студіювати в чужих Академіях Мистецтва й багато з них здобули собі своїми творами загальне признання в мистецькому світі. Головно у Львові й в Парижі існує кілька українських мистецьких груп, що виставляють свої твори на міжнародніх виставах. Деякі з них мають широку популярність за кордоном, деякі дістали високі відзначення за свої твори.

З львівських малярів згадати лише двох артистів-малярів старшого покоління, Івана Труша й Олексу Новаківського, та групу молодих мистців, звязаних в організації АНУМ (Асоціяція Незалежних Українських Мистців), між якими є чимало визначних талантів.

В Парижі вибилися на видне місце в мистецькім світі кільканацять українських молодих малярів. Наведемо лише такі відомі назвища, як Глущенко, Гординський, Андрієнко і Бутович, та інші.

В Берліні відбулася в лютім вистава українських графіків, на якій було виставлено біля тисячу творів українських графіків (різвиків).

В Ню Йорку працює від 10 літ український маляр і різьбар Александер Архипенко, що признаний міжнародною критикою за одного з найліпших сучасних мистців у світі.

На міжнародній виставі графіки в Лос Анджелес дістав минулого року нагороду український графік Ковжун.

Виставова Корпорація в Шікаго поробила заходи, щоби дістати до українського павільону цінніші твори українських модерних артистів. Коли буде тільки змога заплатити транспорт і обезпечення посилок в дорозі й коли буде відповідне місце для української вистави, Корпорація дістане від наших мистецьких груп у краю й на еміґрації (Париж, Берлін, Прага) збірки творів малярства, графіки й різьби, що можуть сміло рівнятися творам кожного іншого народу.

Між іншим є змога перевезти цілу виставу української графіки з Берліна так, як вона була виставлена минулого місяця в берлінській бібліотеці мистецтва. Про цю виставу німецька фахова критика висловилася надзвичайно прихильно та знайшла у виставлених творах характеристичні цікі, що відріжняють наше мистецтво основно від мистецтва інших славянських народів.

Німецький професор Глязер, директор державної бібліотеки мистецтва у Берліні й фаховий знавець мистецтва, був прямо захоплений багацтвом матеріялу, який прийшов на виставу, й талановитістю творів. Відкриваючи виставу української графіки вступною промовою, він сказав отсі замітні слова: „Українська мова ще мало відома за границею. Але українське мистецтво, як кожне мистецтво, може зробити більшу пропаганду для Українців, ніж мова. Оса мистецтво промовлятиме до всіх, що мають очі, хоч і не розуміють української мови". А далі він сам признався, що з виставлених творів він пізнав своєрідний дух український, котрий нераз доходив до Німеччини під чужим іменем.

У цих кількох словах німецький професор висловив незвичайно влучно вартість, яку має для української пропаганди всяка вистава творів української культури. До тих, що не розуміють української мови, можуть говорити пречисто за український нарід твори його духа. Тільки даймо їм нагоду говорити!

Світова Вистава в Шікаго буде тою нагодою, де твори нашої культури в найкращих зразках будуть могли через пів року промовляти день за днем до тисяч людей з усіх кінців світа.

Шофер.

— Можете мені дати порučення від вашого попереднього господаря? — питається шеф шофера, який хоче дістати в нього службу.
— На жаль, щойно за два-три тижні.
— Чому то?
— Бо мій попередній пан дежить іще в шпиталі.

Добре зрозумів.

— Скільки вам треба було, заки ви навчилися кермувати автом?
— Три або чотири.
— Місяці?
— Ні, авта.

Д-р Г. Г. Скегар,
Шікаго, Ілл.

ЩО ПИШУТЬ ПРО УКРАЇНЦІВ

Часть IV.

З огляду на це, що Українці обходять тепер 300-літні уродини гетьмана Мазепи, я постановив витягнути зі всесвітньої літератури те, що є записано про Мазепу. Насамперед розглянувся я в енциклопедіях, а пізніше зроблю витяги зі всесвітніх історій. Роблю це виключно для української молоді, яка тепер тисячами студіює у вищих школах, колеґіях, або університетах. Тут наша молодь знайде і жерела і матеріяли.

Німецька енциклопедія, Лексикон Маєра Бібліографічний, Інститут, Ляйпціг, 1928), подає про Мазепу таке:

„Мазеппа (правильно Мазепа), Іван Степанович, гетьман козаків, уроджений в 1644 році в Мазепинцях (Київщина), помер 22. вересня 1769 року в Бендерах, чура на польськім королівськім дворі, мусів його покинути через любовні пригоди в році 1663 (при чому заздрісний магнат приказав його голого привязати до коня і нагнати в степ своїми козаками), подався на Україну і зістав там у серпні 1687 року вибраний гетьманом. Мазепа заєднав собі довіря Петра Великого, якому прислужився в його походах проти Азова і в північних походах-війнах. Щоби зробити себе незалежним, заключив у 1708 році тайні договори з Карлом XII і Станиславом Лещинським проти царя, опісля в жовтні 1708 перейшов отверто на сторону Шведів, однак після цього, як намовив він Карла XII до походу на Україну, який закінчився для нього великими стратами і цілковитою поразкою під Полтавою, мусів втікати враз з Карлом до Бендерів, де вкоротці опісля помер. Байрон оспівував його, Ґотшаль здраматизував".

Французька енциклопедія пише про Мазепу таке:

„Мазеппа (Іван Степанович), козацький гетьман, уроджений в Мазепинцях, недалеко Білої Церкви, в 1664 році, помер у Бендерах у 1709 році. Належав до шляхетської, малоруської родини, і, як подають, був вихований езуїтами. Чура польського короля Івана Казимира, він провадив на дворі своє розпусне життя. Заскочений на горячім вчинку прелюбодійства з жінкою одного визначного шляхтича, був помазаний смолою і привязаний голий до дикого коня і подався на Україну. Принятий там козаками Мазепа поступив до них на службу і зістав у 1687 р. піднесений до гетьманської ранги на місце Самойловича. Петро Великий повірив йому оборону своїх границь проти Татарів. За ввесь час був він вірний цареви проти Карла XII (1703) і був його союзником проти нього, однак у 1708 році зрадив його і перейшов на сторону короля шведського з чотирма до пятьох тисяч козаків, Після поразки під Полтавою в 1709 році пішов вслід за Карлом XII. до Бендер.

Література й іконографіка (малярство).

Трагічна втеча Мазепи на Україну все давала інспірацію артистам і письменникам. Вистане пригадати між іншими поетами лорда Байрона, котрого Мазепа (1818 р.) в чудовому тоні і формі, словами, вложеними в уста самого героя, оповідає свої власні пригоди Карлови XII., як слухачеви. А Віктор Гіґо, який в одній зі своїх найкращих повістей п. з. „Орієнталес" порівнує скору втечу Мазепи з захопленням поета, пірваного одушевленням.

„Залищається, втікає, паде,
І встає королем!"

Вкінці великий польський поет Словацький написав драму на ню саму тему.

Між артистичними малярськими працями хочемо відмітити гарне полотно Люї Буляніжера (1827), повне життя і пластики, й образи Гораса Вернета (1826 і 1827), з котрих один, „Мазепа між Вовками", знаходиться в музею в Авіньоні. Шассеріан виставив у 1853 році образ під заголовком „Молодець-козак знаходить зімлілого Мазепу на дикім коневі, вмираючого від перевтоми". Ще інший Мазепа, мальований Девілієм, був виставлений у Сальоні Штук у 1870 році.

А тепер поглянемо, що пише англійська енциклопедія про Мазепу:

"Mazepa-Koledinsky, Ivan Stepanovich (1644?—1709), hetman of the Cossacks, belonging to a noble Orthodox family, was born possibly at Mazeptsina, either in 1629 or 1644, the latter being the more probable date. He was educated at the Court of the Polish King, John Casimir, and completed his studies abroad. An intrigue with a Polish married lady forced him to fly into the Ukraine. There is a trustworthy tradition that the infuriated husband tied the naked youth to the back of wild horse and sent him forth into the steppe. He was rescued and cared for the Dnieperian Cossacks, and speedily became one of their ablest leaders. In 1687, during a visit to Moscow, he won the favour of then all-powerful Vasily Golitsin, from whom he virtually purchased the hetmanship of the Cossacks (July 25). He took a very active part in the Azov Campaigns of Peter the Great and won the entire confidence of the young Tsar by his zeal and energy. He was also very serviceable to Peter at the beginning of the Great Northern War, especially in 1705 and 1706, when he took part in the Volhynian Campaign and helped to construct the fortress of Pechersk. The power and influence of Mazepa were fully recognized by Peter the Great. No other Cossack hetman had ever been treated with such deference at Moscow. He ranked with the highest dignitaries in the state; he sat at the Tsar's own table.

"Mazepa had no temptations to be anything but loyal, and loyal he would doubtless have remained had not Charles XII crossed the Russian frontier. Then it was that Mazepa, who had had doubts of the issue of the struggle all along, made up his mind that Charles, not Peter, was going to win. But he proceeded cautiously, indeed, he would have preferred to remain neutral. but he was not strong enough to stand alone. The crisis came when Peter ordered him to co-operate actively with the Russian forces in the Ukraine. At this very time he was in communication with Charles' first minister, Count Piper, and had agreed to harbour the Swedes in the Ukraine and close it against the Russians (Oct. 1708). The last doubt disappeared when Menshikov was sent to supervise Mazepa. At the approach of his rival the old hetman hastened to the Swedish outposts at Horki, in Severia. Mazepa's treason took Peter completely by surprise. He instantly commanded Menshikov to get a new hetman elected and raze Baturin, Mazepa's chief stronghold in the Ukraine, to the ground. The Metropolitan of Kiev solemnly excommunicated Mazepa from the high altar, and his effigy was publicly burnt by the common hangman.

"Henceforth Mazepa, perforce, attached himself to Charles. What part he took at the battle of Poltava is not quite clear. After the catastrophe he accompanied Charles to Turkey with some 1500 horsemen (the miserable remnant of his 80,000 warriors). The Sultan refused to surrender him to the Tsar, though Peter offered 300,000 ducats for his head. He died at Bender on August 22, 1709."

The Encyclopedia Britannica, (London, 1929).

Американська енциклопедія пише таке:

"Mazeppa, ma-ze-p'á, Iwan Stepanovitch, or John, hetman of the Cossacks: born Podolia, about 1645; died Bender, Bessarabia, 1710. He was page to John Casimir, King of Poland, who was a patron of the arts and of literature, and he had therefore an opportunity of acquiring various useful accomplishments. A Polish nobleman having surprised Mazeppa with his wife bound him naked upon his own horse and commited him to his fate. The horse carried him to his own residence. Shame made him flee to the Ukraine and join the Cossacks, whose warlike roving life suited his dispostion. He made himself conspicuous by his dexterity, bodily strenght and courage, his knowledge and sagacity procured him the post of secretary to the hetman Samiloivitch and himself became hetman. He gained the confidence of Peter the Great, who loaded him with honors and he was finally made Prince of the Ukraine. In 1706 he opened negotiations with Charles XII of Sweden for the purpose of freeing himself from Russian dominion, but his treachery was finally revealed to Peter, and he was obliged openly to declare for Charles. After the defeat of Poltawa in 1709 Mazeppa fled to Bender. Peter tried to have the Sultan extradite him, but failed despite an offer of 300,000 ducats for the favor. Lord Byron has made Mazeppa the hero of a poem (1818) and Light of a symphony."

The Encyclopaedia Americana. (Americana Corporation, New York, 1932).

Інтернаціональна енциклопедія записала таке:

"Mazeppa, Ivan Stefanovitch (c 1640—1709), a leader of the Cossacks, born in the Russian Province of Kiev, of a noble family. After receiving a good education, he became a page in the service of John Casimir, King of Poland. There is a good tradition that a Polish nobleman who had surprised him in an intrigue with his wife, bound him naked on his own horse and lashed the animal out into the steppes. The horse carried him to his own distant residence—not to the Ukraine, as has been often said; but Mazeppa, out of shame, fled to the Ukraine, joined the Cossacks, rose to high distinction among them, overthrew their hetman, Samilo-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

EXHIBITIONS BY UKRAINIAN CONTEMPORARY ARTISTS AND THE OFFICIAL ART EXHIBITION AT A CENTURY OF PROGRESS EXPOSITION.

Ukrainian contemporary artists in Europe, according to recent reports in Ukrainian newspapers, have enjoyed brilliant successes in exhibitions and have received signal recognition in the art world. We are familiar with the new triumphs won in the exhibition of graphic arts in Berlin. Here in America, Archipenko's march of astounding successes is already a matter of art history; for everywhere he is acclaimed as one of the greatest sculptors, if not the greatest, in the world.

We are happy in the knowledge that our artists have produced things worthwhile, even though times have been discouraging. They have continued their work expressively in various mediums and portrayed the finer things in life. How proud we are of their creative ability! How indeed proud we are that the artistic genius Archipenko, for example, is one of the most generous gifts of Ukraine to the modern cultural world! It is gratifying that we have artists who use the rich artistic heritage that is Ukraine's in the production of art works that thrill our soul. No depression need bother us when a most remarkable period of artistic development has been ushered in; one that is to be highly appreciated by artists and art-lovers the world-over, and, especially, by those of Ukrainian extraction.

Noteworthy for us is the Official Art Exhibition at a Century of Progress to take place from June 1st to November 30 at the Art Institute of Chicago. While the march of progress in industry, science, and travel of the past century will be presented in dramatized form for millions of people to review on the Chicago World's Fair exposition grounds, the equally grand show of fine art will be put on for millions to view in the magnificent galleries of the Art Institute. As never before, the century's best thought and effort as the result of mechanical and inventive genius will be seen, heard, and felt. Ideas of tremendous artistic, scientific, and historic scope and value will be highly regarded, directly by attending visitors and indirectly by newspaper readers and radio listeners. One may safely predict that no world exposition in the past ever had the same possibilities or the vast public or audience that a Century of Progress is to have in its five-month duration.

The choicest opportunity of a century lies within reach of all Ukrainians to present to millions of fair visitors their significant monuments of art. The great works by such fine artists as Archipenko, Yemetz, Butovich, and others should by all means be placed alongside of great works by fine artists of other nations. This comprehensive show at the Official Art Exhibition would give a better picture of the renaissance of artistic Ukraine and therefore afford visiting artists and art-lovers added enjoyment.

If there ever was a question as to the best place to exhibit art works, the matter is settled. The art Institute of Chicago, built by friends of art after the first great Chicago World Fair in 1893, was indorsed by Rufus C. Dawes, president of a Century of Progress, to put on the Official Art Exhibition. Artists may exhibit their works free of charge if they are accepted by the judges of the Art Institute. Selected works will hang in an international gallery or in a special gallery. Exhibit of French contemporary and German contemporary artists, to be separately featured, are already under way. The Ukrainian public should urge our sculptors and painters to immediately enter their works at the Art Institute. The opportunity of our participating in the Official Art Exhibition at a Century of Progress should not be missed. For further information write to the Art Institute of Chicago or to the writer

Anna Masley,
Member of the Art. Inst.
Address:
1003 N. Richmond St., Chicago, Ill.

—o—

SECONDS THE IDEA OF FRIENDSHIP LEAGUE.

We saw an article in the paper this month that interested us very much. It was a letter asking if the Ukrainian "Svoboda" would let us organize a "Friendship League." My friends and I think it would be very nice to have a club all of our own. To be able to learn from all over the world and make new friends of our own nationality, to exchange post cards of views, exchange souvenirs etc. and at the same time helping ourselves out of trouble and be interested in people of our own nationality. I will not take up to much of your time so I'll close and hopping the Friedship League may soon start if it will. We Clevelanders are for it. So help us, Mr. Editor, to make new friends.

Mary Wojtiw.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ЮТІКА, Н. И.

Дня 24 березня помер **Фридик Микола,** член Бр. св. Петра й Павла, від 58 У. Н. Союза. Смерть наступила наслідком нещасливого випадку, а то потовчення автомобілем. Покійний помер у шпиталі по 4-дневних муках. Осиротив 4 дітей і оставив вдову Марію. Вступив до У. Н. Союза в 1924 р. Був завжди порядним членом. В похороні взяло участь Братство, а далі прибули багато Союзовців, кревних і знакомих, а також чужинців.

В. И. П.

М. Романів, секр.

ВІДНОВІМ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР В АМЕРИЦІ.

Завдяки Українському Національному Хорови та його проводиреви, проф. Олександрови Кошицеви, світ признав нашій народній пісні першенство. Світ схиляв свою голову перед непереможною силою творчого духа нашої пісні, її чарівною глибиною та її високим художнім обробленням і виконанням. Пісня відіграла велику мистецьку, національну і навіть політичну ролю на чужині.

Та це сталось не так скоро й не так легко. Заки наша народня пісня вийшла з сільського майдану на великі світові концертові естради, витрачено багато десятків років праці на її плекання й вивчення.

Можна сказати, що до Лисенкової доби нашу пісню плекав тільки наш нарід. Співочі гуртки, хоч і були по ріжних місцевостях, не виявляли мистецької цінности, бо були випадкові. Однак за часів Лисенка наші хори росли як гриби по дощі, бо приспані сили знайшли фаховий провід, зразок та захоплення. Після Лисенка вже не було села, деб не було якогось хору. По великих же містах повстали великі зразкові аматорські хори під орудою фахових, освічених і досвідчених дірiґентів.

От отсі то хорові осередки плекали й вивчували нашу пісню. Їх члени, як і дірiґенти, віддавали свою працю, свій час і гроші, вкладали свою душу, завдяки любві, повазі та прихильности до нашої пісні. Менші хори вчились від великих хорів та їх дірiґентів, наслідували їх, перебирали репертуар і спосіб виконання пісень. Неодин дірiґент і неодин співак з менших місцевостей їздив тоді до Київа, щоби тільки поути й побачити знаменитий у тім часі Студентський Хор О. Кошиця. Отже довголітня праця, і тільки праця, вивели нашу пісню в широкий світ.

Придивляючись до наших хорів та співчих товариств тут, в Америці, бачу, що в них є велика любов до народньої пісні, захоплення нею та бажання ту пісню далі плекати. Є аматори, особливо наша молодь, які віддають свою працю й свій час для співу. Є прегарні голоси, є й добрі дірiґенти. Та слухаючи наші хори на їх виступах, відчувається брак проводу, брак якогось загально признаного зразку. Хори, як і їх дірiґенти, мають добру волю вивести пісню перед слухачами якнайліпше. Але наслідки бувають ріжні. Іноді добрі, іноді так собі, а іноді й зовсім недобрі. Добір пісень буває здебільша випадковий. У загальному репертуарі наших хорів відчувається брак музичної думки, бо нема в Америці такого хорового авторитету, якого ідеї можна би використати або наслідувати.

Відчувається, що нема зразків, які би попереду творено, вивчувано, огладжувано, й які могли би служити провідною ниткою для наших хорів та їх дірiґентів. Це особливо важне для розвою українського хорового співу в Америці.

Можна завважити, що в виконанні пісень нашими хорами та дірiґентами робиться спроба шукати нових шляхів та способів, але, як то кажуть, в темноті, в кождому випадку наінший лад. Отсей прояв є річю похвальною. Та при істнуванні якогось постійного авторитету й зразку у виконанню можна би знайти ті нові шляхи скорше й лекше.

Відома справа, що приїзд Українського Національного Хору під проводом проф. Олександра Кошиця вніс до Америки новий дух, нові стремління та нове піднесення як для прихильників української пісні так і для її виконанців: хорів та їх дірiґентів. Хори взяли репертуар Національного Хору, а дірiґенти старалися виконувати пісні так, як їх виконував Олександер Кошиць. З технічного боку наслідувано й наслідується ще й тепер все, що було нового й надзвичайного в Національнім Хорі: карність, спосіб виходу, „мурмурандо" чи то „контр-соль" і т. і. Деякі дірiґенти переняли навіть рухи О. Кошиця при дориґованні, але його духа, якого він вкладав у виконання кожної пісні, ще ніхто не потрапив перейняти.

Український Національний Хор з чисто життєвих причин „розтопився", а з цим перестав істнувати той постійний зразок, та кузня, в якій кувались мистецькі якости та цінности.

Та коли перестає істнувати одно, на його місце повинно бути збудоване щось друге. На місце Національного Хору, світового значіння, треба було вже давно створити Національний Хор, хоч би тільки американського значіння. Але ми, американські Українці, не зуміли й не спромоглися й до цього часу використати таких сприятливих обставин та цінностей, які криються в самих нас та які є з нами. Та ліпше пізно, як ніколи.

Щоби піднести нашу народню пісню на вищий рівень, підтримати й поширити ту славу, розголос і роботу, які наша пісня осягла тут в Америці за часів Українського Національного Хору Олександра Кошиця; щоби йти вперед в ділянці мистецтва до вищої досконалости; створити зразкову, постійну кузню цього мистецтва, й виховувати нашу молодь в любві до того мистецтва, — Українці в Америці, а особливо в Ню Йорку й околиці в першу чергу, повинні створити **товариство прихильників української народної пісні та хорового співу.** Організація складалася би з тих, що люблять співати, й з тих, що люблять слухати. Членом цього товариства міг би бути кождий, хто любить, кохається в нашій пісні, бажає її світлого поступу й має добру волю віддати свій час і здібности, сили й засоби для плекання нашої пісні й співу.

Це товариство виділило би з себе хор з найліпших голосів на цілком аматорських підвалинах, під орудою й проводом увінчаного світовою славою, освіченого й досвідченого дірiґента й композитора, професора Олександра Кошиця. І треба вірити, що професор Ол. Кошиць не відмовивсяб узяти хор під свій провід при відповідних умовинах художнього, технічного й карного характеру.

Товариство, як громадська орґанізаія, провадило би національно-суспільну роботу, а хор, як його частина, провадив би мистецьку й культурну працю. Згодом, якби хор став на тверді ноги, він певно замінив би бувший Національний Хор. А потреба такого хору чейже відчувається в українськім національним життю Америки!

Піддаючи цю думку, у першу чергу для Ню Йорку й околиці, а далі для загалу, для усіх прихильників нашої пісні, для дірiґентів і співаків, а особливо для нашої молоді, вірю, що вони заберуть у тій важній справі слово на сторінках наших часописів.

Інж. **Методій Петренко.**

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

МАЛІ ВІДДІЛИ ПРО ЗАСТУПНИЦТВО НА КОНВЕНЦІЇ.

Малі відділи У. Н. Союза дорікають головній канцелярії, що вона відобрала їм право заступництва та приказала лучитися з іншими відділами. Дорікають за проголошення адрес малих відділів, бо вони мають тепер клопіт з большевицькою влізливістю, і домагаються від головної канцелярії допущення на конвенцію.

Звертаємо ще раз увагу, що це не головна канцелярія, але статут У. Н. Союза (§. 11., поправка з 17-тої конвенції) приказує малим відділам лучитись, а головній канцелярії, зглядно одному з урядників, котрі працюють у головній канцелярії, адресар проголосити. Головна канцелярія була свідома того, що з проголошеного адресаря можуть скористати ворожі орґанізації елементи, але обовязок мусіла сповнити.

Та переписка стверджує, що якраз з причини большевицької пропаґанди дуже мало відділів злучилися. Діставши наперед большевицькі пропозиції, вони стратили довіря і до інших пропозицій про злуку. Притім кождий бажав такої злуки, щоби вислати „свого" делеґата. А таких, щоби бажали дати можність іншому відділови післати делеґата, а самі щоби мали гонор мати лише заступника, знайшлося лише кілька.

Ця перша практика лучення відділів для вибору спільного делеґата може послужити прикладом, що проголошення адрес такій справі може більше пошкодити ніж помогти, та що треба знайти інший, певніший спосіб. Та про це тільки конвенція може рішати.

В тій сотці малих відділів є такі, які донедавна були великими. В тих малих відділах є, так як і у великих, орґанізаційні співробітники головної канцелярії, і тих саме головна канцелярія просить бути вирозумілими і цею першою невдачею не зражатися. Головна канцелярія офірувала свої услуги, проголошувала бажання посередництва і декотрим, що зголосились, помогла злучитися. Невдача лежить у тім, що всі хотіли їхати. А цьому головна канцелярія, ні жаден працюючий у ній урядник, нічого не винні. І тому маємо надію, що, не зважаючи на невдачу, відносини тих малих відділів супроти головної канцелярії лишаться надальше добрими, так, як були до цього часу. Присутні на конвенції делеґати будуть радити над добром усіх членів, без ріжниці, з якого відділу.

---

vitch, and in 1687 was elected in his place.

"He won the confidence of Peter the Great, who used him in the Volhynia Campaign of 1705—06 and loaded him with honors never before bestowed on any Cossack Hetman, finally making him Prince of the Ukraine. But on the curtailment of the freedom of the Cossacks by Russia, Mazeppa, who never really liked the Czar's new ways as well as his own, hoping to achieve complete independence, entered into negotiations with Charles XII of Sweden, joined him with a considerable band (some 80,000 Cossacks), and took part in the battle of Poltava in 1709. When Mazeppa's treachery and insubordination were discovered his stronghold in the Ukraine was razed by Peter's orders. His sudden discomfiture cost him nearly all his power and prestige with his former following among the Cossacks. Moreover, he was excommunicated by the Metropolitan of Kiev. Mazeppa, with what few followers he could still muster, followed King Charles to Turkey. Despite Peter's offer of 300,000 ducats to the Sultan to have Mazeppa extradited, the latter was not turned over to Russia. He died in Bender in 1709. His story has been widely treated in painting, poetry, the novel, the drama (notably by Byron in his poem Mazeppa), and in music (notably by Lisht in a symphonic poem by the name)."

The New International Encyclopaedia. (Dodd, Mead & Co., of America. 1916).

Одного разу говорив я з одним професором історії з шікаґовського університету про Мазепу. Професор запевняв мене, що Мазепа був з польського року. Відтоді шукав я в анґлійській літературі, чи знайду де згадку про це. І знайшов книжку під заголовком **"The Cossaks"** (Their History and Country), яку написав W. P. Cresson (Formerly Secretary of the American Embassy in Petrograd). Brentano's, New York City, 1919.

Між іншим автор про Україну пише таке: "The country known as the Ukraine, where the characteristic Cossack civilization arose and developed, is, as the name indicates, a continental "border land," neither European nor Asiatic. On the wide steppes of the Black Sea basin even the climatic influences of north and south meet without blending. Thus, while during the short summer month a true southern climate prevails, yet the return of winter is marked by a cold nearly subartic in its intensity."

А про походження Мазепи автор пише таке: "Had Mazeppa in addition to his military qualities been born a Cossack instead of belonging to the hated Polish race, he might have united his adopted people at this critical moment of their career to face Peter's German-led and German-drilled troops. Mazeppa was by birth a Polish noble from the province of Podolia."

Отсе помилкове твердження автора про польське походження Мазепи походить з того, що автор думав, що коли Мазепа мав польський шляхотський титул, то певно мусів бути Поляком.

Рікардо Бакелі.

ГЕРОЙСЬКИЙ КРАМАР

Коли власник тютюнової крамниці Марко, найбогатший з усіх селян, довідався про часті грабежі в селі й околиці — зродилася в нього думка принести собі сінник до крамниці.

Одинокий поліцай у селі спав на хіднику, спертий об мур або придорожній камінь. Колиб йому дати на пиво, може зумів би краще вважати, та мав би на оці замок крамниці. Та це значило би дати йому пропити все, чого собі Марко сам відмовляв! А колиб поліцай прийшов лягти собі перед крамницею, то тим іще більше звернув би увагу злодіїв.

Відказуючи на цей ґарний громадський порядок, Марко замкнув крамницю. Порахував і сховав до гаманця вторгованих триста лірів. Гаманець сховав до задньої кишені в штанах, куди, як думав, злодії не полізуть. Кляв і зітхав при згадці на вигідне подруже ліжко, коли вкінці поклався на твердий сінник.

Злодії — було їх трох, відважних і невідомих — прийшли. Скористали з того, що поліцай був пяний, виломили замок і ввійшли до середини. Як побачили Марка, оставили його, хай собі здорово спить, відважно виломили шуфляду, та коли побачили, що вона порожна, вдоволилися також, як напхали собі кишені македонським і тосканським. Та помилялися, що Марко спить сном блаженних. Марко спав лише сном власника та пробудився ще в пору. Не треба було погроз, щоби він поблід і занімів.

Злодії втекли, одначе назад замкнули крамницю. Марко помацався ззаду, чи є ще там гаманець, став намацувати в темноті, вдарив головою об лавку, а на двір видістався саме тоді, як злодії в місячному сяйві зникали на кінці дороги.

Розбігся, одначе зараз упав, бо зашпотався об сплячого сторожа безпеки. Не тратив часу, знову підвівся та гнав за трома злодіями, що вже скакали через греблю помало пливучого глибокого каналу.

Була ясна серпнева ніч. Якийсь собака почув уже злодіїв і розгавкався перед своєю будою, як побіч пробігали скорі тіни. Ні, щоби вчинили галас ті три. То Марко, коли побачив, що не може здогонити їх, засапаний та обезсилений став кричати.

— Пробудить усе село — сказав Анджельо, званий також „Глухий Пильник". Два інші не жадали пояснень, як того вимагала дисципліна ватаги, де все робиться згідно з принципом: один за всіх, усі за одного. Марко не запримітив, що тіни на греблі розділилися на дві частні, одначе запримітив, що вони віддалювалися помаліше та що їх здогонить. Вгорі йшла в бік від дороги стежина здовж греблі. Зпід шлюзів вода сильно булькотіла.

— Біжіть стежкою, — промимрив „Глугий Пильник" і кинувся в гущу. Марко з люті вже на-пів удушений, кинувся на стежку, аж тут злодій вистромив ногу з куща. Крамар розпрістер руки перед себе, злодій штовхнув його ззаду і крамничник полетів до каналу.

Над ним на березі появилися три лиця. Одно спиталося: „Вмієте плавати?" „Ради Бога", — була крамарева відповідь, що вимахував на них руками, начеб на них страшно замотану пряжу.

Витягнули його на беріг. „Глухий Пильник" сказав йому, щоби поклався на живіт і викинув зі себе воду. Як помагав йому обертатися, намацав пальцями гаманець.

— Адіть — сказав, — де той скупар сховав гроші!

Марко вже не мав сили, лише дріжав, коли бачив, як злодії раділи, що гроші навіть не замочилися.

— Не відказуйте на злодіїв, — сказав „ґраф Уґоліно", коли вам вратували життя.

В тій хвилині почувся далеко гук вистрілу. Поліція пробудилася.

— А чого ви за нами бігли?

— Щоби вас зловити! — говорив заґикуючись від води, злости та захланности.

— Усі чесні міщухи думають собі, — озвався і третій злодій — що ми не маємо кращого помислу, як дати себе зловити.

— І то ще тобі дати зловитися, — додав згірдно, копнувши крамаря, „ґраф Уґоліно" та сховав у кишеню гроші, а гаманець викинув. „Дякуй Богу за ті сотки в твому ґаманці! Колиб їх не було, я вкинув би тебе знову до води й накидав би тобі на голову каміння. Зловити нас! Осле!

Трійка зникала між ровом і рядом берестів. Пропали крамареві гроші без гуку, безповоротнр. Марко присягався, що радше дав би був себе втопити, одначе говорив це далеко від води.

Так покінчилася пригода геройського Марка.

(Переклав **М. Н.)**

Кіннотчик і кінь повинні бути одно й ніщо їх не повинно ділити, лише...

— Лише смерть, пане капраль.

— Ні, лише сідло!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

IN THE UKRAINE.

I.—Threefold Tale of Repression.

POLISH TYRANNY.

Gathering the Fruits of Nationalism.

(From our Special Correspondent).

Lemberg.

The Russian, German, and Austrian Empires owe their downfall and dismemberment not so much to defeat as to the internal enmities they aroused by opressing their subject classes and nationalities. They brought their fate upon themselves, and, if there is an immanent justice in the affairs of nations, that justice was then revealed. And if there is one lesson to be learnt from history it is that the oppressor will be destroyed by the oppressed.

Poland was carved out of all three of these fallen Empires, and of all European nations it is Poland that has the longest and most varied experience of national and social oppression. But although the lesson of history has been learnt by many individual Poles who are convinced that no State can endure unless it be based on social and national equality and freedom, the present Polish dictatorship is doing what the three Imperial Governments did, only more systematically and ruthlessly than they. The lesson of history still unlearnt, is being repeated even now, for oppression is again raising internal foes to complete the work of the external foe, when his time shall have come, and Poland, dependent as she is for sheer survival on inner stability, has, by opression, created inner conflicts that make her survival as an integral State altogether uncertain. As the regions of severest oppression —White Russia and the Ukraine —lie to the east and south-east, she is utterly incapable of resisting a Russian invasion, for her front would be menaced by disorders and insurrections in the rear, every kilometre of her lines of communication would have to be guarded, she would have to fear mutinies on the part of her Ukrainian and White Russian troops, while Polish Communism, though a mass mood rather than a movement, but with a hard nucleus of fanatical devotion to Soviet Russia, would menace all her industrial areas with social upheaval and all her bridges, railways, depots, and munition works with sabotage. It is conceivable that Poland if attacked by Germany to-morrow would win a swift victory, but every year makes that victory less sure, while the total defeat and disintegration of Poland, in the event of warlike conflict with either of her great neighbours, becomes more certain.

IMPERIALIST OPPRESSION.

Oppression is a political method, taking various forms and having various causes. Nowhere in the world can these forms and causes be observed in so complete a variety as in the Polish Ukraine. Polish oppression in that region is threefold—imperialist, nationalist, and social.

It is imperialist in the following sense. The Ukrainians were defeated in the war, their territory was occupied by Polish troops and incorporated in the Polish State. This incorporation took place with the sanction of Great Powers, obtained after a pledge had been given that the Ukrainians would have Home Rule, a pledge that has been broken, just as the pledge contained in the Polish "Minorities Treaty" has been broken: indeed, it is from these two broken pledges that all the calamities that will be described in the following articles have arisen. An eastern strip was added to the Polish Ukraine as the result of the Russian War of 1920. The inhabitants were guaranteed political and religious freedom within the Polish State by the Treaty of Riga, but this treaty, too, has been broken. These Ukrainian territories are now an object of Polish colonisation and exploitation, of an imperialism exercised in the crudest manner and without any of the advantages that an enlightened imperialism may, with all its evils, offer. There is no Liberalism to ease the bondage imposed on a subject race and no attempt to give even the most shadowy form of self-government.

PILSUDSKI.

Polish oppression is nationalist in the following sense—no religion of the past was more intolerant than the nationalism that flourishes to-day and no European State is so nationalist as Poland. Pilsudski, the Polish Dictator, has one idea, one passion, and only one—Poland. He was once a champion of freedom—but he fought not for freedom, as much, but for Poland. He is now one of the greatest of modern tyrants —but not out of any love of power or belief in any tyrannical system, but for the sake of Poland alone, mistakenly no doubt, but disinterestedly. It is this disinterested passion, burning almost with the heat of madness, that fuses all his many inconsistencies into one consistence, giving him a certain greatness that, by comparison, makes Mussolini seem an ambitious if masterful demagogue, Bethlen a small intrigueer, Zhivkovitch a bullying sergeant major, and Hitler a traveling showman.

The Ukrainians have a civilisation of their own that is probably neither inferior nor superior to that of the Poles (it is idle to speculate whether they would be more tolerant than the Poles if they had the mastery). The two nations differ as much as any two white races can differ (though both are Slav) in character, in temperament, in religion (though both are in communion with Rome), in language, literature, music and painting, in traditions and in social structure. The two civilisations could enrich one another within a common frontier, just as several civilisations do within the frontiers of Switzerland, making a common Swiss civilisation. But the Swiss, though as patriotic as any people in the world, are not nationalist. The Polish dictatorship is, be reason of its nationalism, implacably hostile to Ukrainian civilisation, not because it is Ukrainian but because it is not Polish. And not to be Polish in Poland is, in the distorting mirror of nationalizm, a mixture of heresy and treason.

SOCIAL OPPRESSION.

Polish oppression is social in the following sence. The Ukrainians are an almost classless society. The few who are not peasants or workmen, but lawyers, doctors, students, priests, and gentry, might form a governing class under Polish rule (just as the Polish gentry did under Austrian rule), but they are little above the economic level of the Ukrainian masses and they identify themselves entirely with the struggle of those masses against Polish oppression. Poland itself is a class State. Not only the Ukrainians and the other "National Minorities"—the White Russians, the Germans, and the Jews—are oppressed, but also the Polish workmen and peasants themselves. There is a reign of terror, and a severe one, directed against their organisations, especially aginst the Polish Communist party. Amongst the Ukrainian parties there are none that belong to the "Right"—all have a progressive social as well as a national programme,—but those —like the Ukrainian Socialists, Radical Socialists, and the "Selrob"—that emphasise class rather than nation are, like the kindred Polish parties, the victims of a social oppression. This does not save them from being oppressed because they are Ukrainians as well. The only exceptions to this oppression are the few Communists who exist in the Ukraine. These are treated with relative leniency by the Poles in the hope that they will help to weaken the purely Ukrainian movement. But the hope is illusory. Communism in the Polish Ukraine is on the decline. For this phenomenon, almost unique in Europe, there are two chief reasons—the rise and spread of Ukrainian nationalism, with its not only national but profoundly social and religious content, and the proximity of Russia. That proximity was for a time a source of strenght to the Communists in the Ukraine and to the semi-Communist "selrob," but the economic distress, perhaps the greatest in Europe to-day, that afflicts the Soviet Ukraine and the Red Terror that, although very different from the Polish White Terror, falls with destructive impact on vast masses of peasants have produced a change. The Ukrainians who cross from the Polish into the Soviet Ukraine go amongst a kindred people. They speak the same language and they know what the Terror is (having experienced it in all its forms themselves) and what persecution and the loss of liberty really mean. They also know what extreme poverty is. Thus they have an equipment that few, if any, English visitors to Russia possess. The almost unanimous verdict of Polish Ukrainians who have been in Soviet Russia during the last few months is that, terrible as life is for Ukrainians in town and country under Polish rule, it is less terrible than under Soviet rule. That verdict may change as conditions in the Soviet Ukraine change, but at present it excercises a most powerful influence, all the more so as the Polish Ukraine is a peasant and not an industrial country. Whole villages that used to be Communist have gone over to the Undo, the Ukrainian Nationalist party.

The threefold oppression of the Ukrainians is further intensified by the Polish fear that if they obtain any measure of Home Rule they will use it to break away from Poland altogether. But this fear has vastly increased the very danger it would evert, for the antagonism between Pole and Ukrainian has deepened year by year, so that the desire for complete separation, should the opportunity ever present itself, is much greater than it has ever been.

(The Manchester Guardian, Tuesday, March 14, 1933).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НАНТІКОК, ПА.

На Рідну Школу.

У звіті про коляду на Рідну Школу пропущено імя жертводавця М. Лизогуба, який зложив 50 центів. Тепер його назвище додається до жертводавців.

І. Вельгош.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АЛТУНА, ПА.

Ювилей братства.

Дня 28 січня 1933 р., відбулося в нас ювилей Братства Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії, відділ 145 У. Н. Союза, яке святкувало 25-літню річницю своєї діяльности. Рано в годині 10 о. С. Маланяк відправив богослуження. По богослуженню всі місцеві й позамісцеві товариства разом з братством пішли до салі.

Ювилейне свято розпочав предсідник Таваристза, Павло Патроник, виголосивши коротку промову про значіння свята 25-літньої діяльности товариства. По промові предсідник запросив о. С. Маланяка на почесне місце разом з представниками місцевих і позамісцевих товариства. Потім предсідник покликав до проводу святом п. Гната Олексина, а він покликав на секретаря п. Пилипа Назарука.

Починаючи програму, орхестра відіграла американський гимн. Після того бувший організатор товариства, п. Петро Самсон згадав, що на початку 1906 року зорганізовано було в цім товаристві 65 членів. Товариство закупило дві лоти й записало їх на церкву. Згодом товариство підупало, але трималося, хоч в 1916 р. в нім було лишилось тільки 10 членів. Але згодом товариство злову зросло.

Товариства, як відділ У. Н. Союза ч. 145 вплатило за 25 літ до У. Н. Союза $11,480.00, виплатило хорим $1,620, на сироти дало $650, до краю на народні цили $375, на школу $134, на сиротинець У. Н. Союза $125, на церкву $275. Братство тепер стоїть досить добре, хоч і має небагато членів, але має молодечий відділ Союза, в якому є 19 членів.

По промові Петра Самсона виступили в українських строях малі дівчата з деклямаціями: Ольга Лаврук, Олена Горон і Марія Патроник, які гарно вивязалися зі свого завдання. Потім орхестра відограла гимн „Для України живемо". По музиці виступали хлопці також з деклямаціями: Михайло Патроник і Ліон Адамяк, які таксамо добре деклямували.

По деклямаціях забрав слово о. С. Маланяк, який сказав пару слів до зібраних. Він підніс, що хоч мала громада й мале число членів, але вони зуміли зробити нині таке гарне свято. По промові о. Маланяка виступили шкільні діти під проводом панни Евгенії Патроник. Було їх на сцені немало й сцена неначе зацвила. Всі раді були послухати, як діти співали американський і український гимн.

Дальше забрав голос п. Григорій Сеньків, бувший організатор і урядник братства від початку аж по нинішний день. За його працю братство нагородило його дарунком — годинником, за котрий він сердечно подякував братам і прирік далі працювати на добро нашої організації. Він заохочував інших членів і урядників, щоб усі працювали так, як він 25 літ без перестанку. Ювилей закінчено співом хору з Реймі, Па., під проводом о. Маланюка.

З нагоди 25-літнього ювилею Братство вислало через Обеднання $10 на Рідний Край, $5 на інвалідів і $5 на Рідну Школу.

П. Назарук,
секр. ювил. свята.

ОПІР.

Пливе, пливе кучерявий
Мій рідний Опір,
Котить свої чисті води
З гір Карпат у діл.

Пливе, скаче по камінях
З скали на скалу,
Кучерями потрясає,
Біжить до долу.

Раз кучері розсипані
У пучок збирає
І поперек валом котить,
То знов розсипає.

І так далі в переверти
То звільна біжить,
То сміється, то регочесь,
То щось шопотить.

Іноді в бігу спиниться,
Звільна поступає,
Гладким плесом розіллється,
Немов спочиває.

Тоді пливе плавно —тихо
І думку думає:
Що бувало, що минуло
І вже не вертає.

Про княжі часи минулі,
Котрі там бували,
Про Ігоря й Святослава,
Що там воювали.

І про орди татарськії,
Як там наступали,
Як Карпати чолом своїм
Їм шлях заступали.

Як то Бойки і Гуцули
Тих Татар там били,
Як з верхів гір на поганців
Каміння валили.

Як в проваллю Захар Беркут
Опір загатив,
І де тепер місто Сколе,
Татар затопив.

Анастасія Рибакова.

— Боже, — зітхнув якийсь пан на вечорницях — щож за пані худа наче тичка сидить там у куті!

— Пст, — сказав тихо господар — вона була дійсно наче тичка, одначе тепер вона висока й струнка. Тому кілька тижнів дістала в спадщині 50 тисяч долярів.

—o—

У крамниці.

— Ці рукавиці першорядні, ліпших від них нема. А крім того тревалі — напевно вистануть вам на все життя!

Гість: Добре, прошу запакувати ці.

Купець: А може відразу візьмете дві пари, пане?

—o—

— Чи не міг би ти позичити мені сто долярів на один день?

— Ні, одначе можу позичити тобі одного доляра на сто днів!

—o—

— То ви даєте мені гарбуза, панно Ірко, не хочете бути моєю жінкою?

— Це, самособою, що іншого! Передтим ви питалися мене, чи я не хотіла би бути вашою на віки!

—o—

Рабінович програв у карти всі гроші й ставить замісць ставки свою жінку. І її програв із Сафіром. Сафір пішов до Рабіновічевого дому, щоби забрати його жінку для себе. Застає її в обіймах із Майорком Лінксом. Вертається до грачів і каже:

— Слухайте, Рабінович, то свинство! Я йду, щоби забрати собі вашу жінку, а застаю її в обіймах із Майорком Лінксом!

— А відкіляж там Майорко Лінкс? Таж він ніколи не грав зі мною в карти!

—o—

— Де поганий може знайти кохання?

— В лексиконі під буквою „К".

—o—

— Жарт, який ви сказали, певно має вже з пятьдесять літ.

— О, то ви, пані, маєте добру память!

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(11)

Коли Тарзан дожидав смерти, висячи на дереві й дивлячись, як до нього наближався тигр Пелюсідару, на кораблі було помітне замішання. Всі поглядали на свої годинники й не могли нічого зрозуміти. Вже мав би бути південь, а на дворі все однаково. Правда, видно було, як в день, отже те, що зпочатку здавалося їм місяцем, мабуть було сонцем Пелюсідару, але сонцем, яке не рухалося. Воно все стояло на місці.

—o—

Всі вже давно не спали й почали тратити тепер розуміння часу. Час десь ніби пропав, чи спинився. Колиб не годинники, що рівномірно вибивали свій час, то, здається, всі почулиб, що і їх життя спинилося. Коли Джесон Ґрідлі довідався, що Тарзан лишив повітроплав, він був дуже стурбований. Правда, він був певний за Тарзана й думав, що він вийде з кожної тяжкої ситуації, але один офіцир корабля був іншої гадки.

—o—

Свої побоювання він пояснив тим, що бачив у ночі, коли стояв на варті. „Що ти таке бачив?" — запитав Ґрідлі. „Незвичайних розмірів медведя", відповів офіцир. „О, медвідь? Це дурниця для Тарзана", відповів з усміхом Ґрідлі. „Та цього мало, — говорив далі офіцир; — я бачив ще буйволів незвичайно великих розмірів, які рухалися ніби тенки в лісі. Потім я бачив величезні тигри, в яких передні зуби були довгі й гострі, як шаблі".

—o—

„Та це для Тарзана не страшне. Він напевно стрічав на свому віку щось подібне". „Та це ще не все — говорив далі офіцир Дорф; — я бачив ще одну потвору, яка безперечно найстрашніша". Коли він це говорив, до них підбіг кухар: „Дивіться, панове, на небо, дивіться туди!" — кричав він переляканий. Всі подалися на другий бік повітроплава. Тут вони побачили високо на небі величезну потвору, яка летіла в напрямі на повітроплав.

—o—